

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

21 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Liliana Catan, Iurie Diaconu, Ion Guzun și Victor Boico

Cu participarea:

Procurorului

Pavel Guțan

a examinat cu participarea părților, cererile de revizuire declarate de reprezentantul revizuentului Ciobanu Veronica, Munteanu Liliana asupra încheierilor Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 07 iulie 2011 și 30 noiembrie 2011, în cauza penală nr. 2010028184.

Termenul de examinare a cauzei:

Cauza a parvenit la –10.03.2022;

Cauza a fost examinată la – 21.04.2022.

Procedura de citare legală a fost îndeplinită.

Revizuenta și apărătorul său Munteanu Liliana nu s-au prezentat la judecarea cererilor de revizuire, depunând cerere de examinare în lipsă și susținând solicitarea de admitere a cererilor de revizuire în sensul declarat.

Procurorul a pledat pentru admiterea cererilor de revizuire.

Asupra cererilor de revizuire declarate, Colegiul penal

c o n s t a t ă :

1. Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 07 iulie 2011 a fost recunoscută legalitatea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală din 04 martie 2011 și a ordonanței de respingere a plângerii petentei Ciobanu Veronica din 04 mai 2011 (cauza penală nr. 2010028184) și respinsă ca neîntemeiată cererea petentei Ciobanu Veronica.

2. Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 30 noiembrie 2011 a fost recunoscută legalitatea ordonanței de clasare a cauzei penale din 15 iunie 2011 și a ordonanței de respingere a plângerii petentei Ciobanu Veronica din 06 iulie 2011 (cauza penală nr. 2010028184) și respinsă ca neîntemeiată cererea petentei Ciobanu Veronica.

3. Pentru a se pronunța în sensul arătat, instanța a statuat că cele invocate de petentă în plângerile depuse în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, nu cad sub indecența art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală. Totodată nu servește ca motiv de

declarare a nulității ordonanțelor, presupunerea petentei că procurorul a efectuat superficial controlul.

4. La 14 februarie 2022 reprezentantul petentei Ciobanu Veronica, Munteanu Liliana depune 2 cereri de revizuire a încheierilor Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 07 iulie 2011 și 30 noiembrie 2011, în cauza penală nr. 2010028184, motivând că prin hotărârea CtEDO din 09 februarie 2021, definitivă la 09 mai 2021, cererea 69829/11, s-a constatat că a avut loc încălcarea art. 2 CoEDO, cauzată în mare parte de lipsa unei investigații minuțioase și efective din partea autorităților Republicii Moldova cu privire la circumstanțele decesului fiului reclamantei.

Astfel, revizuirea comportă consecințe deosebit de importante și neadmiterea cererilor de revizuire ar echivala cu neexecutarea hotărârii CtEDO din 09 februarie 2021.

În baza celor expuse, se solicită admiterea cererilor de revizuire, depuse în termenul prevăzut de art. 464¹ Cod de procedură penală, desființarea totală a încheierilor Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 07 iulie 2011 și 30 noiembrie 2011, în cauza penală nr. 2010028184, și dispunerea rejudecarea plângerilor depuse în numele petentei Ciobanu Veronica, de către Judecătoria Chișinău.

5. Prin încheierea Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție din 21 aprilie 2022 s-a dispus conexarea cererii de revizuire declarată de către avocatul Munteanu Liliana, în numele petentei Ciobanu Veronica, împotriva încheierii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 07 iulie 2011, în cauza penală nr. 2010028184 (1rh-2/2022), cu cererea de revizuire declarată de către avocatul Munteanu Liliana, în numele petentei Ciobanu Veronica, împotriva încheierii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 30 noiembrie 2011, în cauza penală nr. 2010028184, (1rh-3/2022), pentru judecare într-o singură procedură, atribuindu-le numărul de înregistrare 1rh-2/2022.

6. Judecând cererile de revizuire, Colegiul penal lărgit conchide că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 464¹ alin.(1) Cod de procedură penală, *hotărârile irevocabile pronunțate în cauzele în care Curtea a constatat o încălcare a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale omului ori a dispus scoaterea cauzei de pe rol ca urmare a soluționării amiabile a litigiului dintre stat și reclamanți pot fi supuse revizuirii dacă cel puțin una dintre consecințele grave ale încălcării Convenției și a protocoalelor adiționale la aceasta continuă să se producă și nu poate fi remediată decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.*

În conformitate cu art. 464¹ alin. (11) Cod de procedură penală, *dacă se constată că cererea este întemeiată, instanța: 1) desființează, în parte, hotărârea atacată sub aspectul dreptului încălcat și rejudecă cauza potrivit dispozițiilor art. 434–436 Cod de procedură penală, care se aplică în mod corespunzător; 2) dispune, în cazul în care este necesară administrarea de probe, rejudecarea în ordine de revizuire la instanța de judecată în fața căreia s-a produs încălcarea dreptului.*

Examinând calea extraordinară de atac prin prisma dispozițiilor legale menționate, Colegiul penal consideră cazul dat de revizuire ca fiind dublu condiționat, ce presupune a) existența unei hotărâri definitive a CtEDO, prin care sa constatat o încălcare a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale persoanei și b) consecințele grave ale încălcării CoEDO continue să se producă și să nu poată fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

Având în vedere cele menționate, Colegiul constată că cererile de revizuire sunt formulate în numele persoanei cu privire la care CtEDO s-a pronunțat, existând o hotărâre prin care aceasta a constatat o încălcare a unui drept.

În sensul vizat se atestă că, în cauza Veronica Ciobanu versus Republica Moldova, a fost constată violarea art. 2 CoEDO sub aspect procedural, și anume, în § 38 s-a notat că *organul de urmărire penală din Republica Moldova a pornit destul de rapid o investigație și că un anumit număr de martori au fost audiați, inclusiv martori oculari. În special, investigația a permis stabilirea circumstanțelor care au precedat cu puțin timp decesul fiului reclamantei, și anume momentul în care grupul de tineri a decis să se scalde într-un loc neautorizat și tragicul eveniment. De asemenea, Curtea notează constatarea procurorului responsabil de caz, potrivit căruia organizarea vacanței tinerilor s-a derulat „în strictă conformitate” cu legislația. Cu toate acestea, investigațiile nu au oferit în termeni concreți o clarificare la întrebarea dacă a existat o supraveghere adecvată a copiilor pe plajă în momentul tragediei din partea responsabililor de grup.* Mai mult decât atât, în § 40 CtEDO a menționat că *unul dintre punctele-cheie în prezenta cauză a fost de a afla dacă copiii, inclusiv fiul reclamantei, au fost supravegheați în mod adecvat atunci când se scăldau, pentru a fi redus la minimum riscul de înec.* Cu toate acestea, investigația efectuată de către autoritățile din Republica Moldova nu a stabilit nici cine urma să supravegheze copiii în ziua tragediei, nici dacă cele trei angajate ale ministerului erau prezente pe plajă în acel moment. Necesitatea de a fi stabilite persoanele responsabile, care aveau drept sarcină supravegherea copiilor, a fost subliniată de către parchetul din România (a se vedea § 18). De asemenea, *organul de urmărire penală din Republica Moldova nu a elucidat eventualitatea nerespectării de către fiul reclamantei a unui ordin direct din partea responsabililor care trebuiau să-l supravegheze.* De asemenea, în § 42 CtEDO a subliniat că ... *investigația efectuată de către autoritățile Republicii Moldova nu a fost minuțioasă și că, ..., nu îndeplinește obligația procedurală prevăzută la Articolul 2 din Convenție.*

Subsecvent, Colegiul penal reține că, *fiecare înaltă parte contractantă la Convenție are obligația, în temeiul art. 1 CoEDO de a recunoaște drepturile Convenției oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa și, în temeiul art. 46 § 1 CoEDO, s-a angajat să se conformeze hotărârilor definitive ale instanței europene în litigiile la care ea este parte.* Adică, interpretările Curții cuprinse în hotărârile sale, adoptate în privința Republicii Moldova, sunt obligatorii pentru instanțele judecătorești naționale. Mai mult decât atât, conform prevederilor alin. (8) art. 7 Cod de procedură penală, *hotărârile definitive ale Curții sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, procurori și instanța de judecată.*

Reieșind din sensul acestei norme, au caracter obligatoriu nu doar interpretările Curții cuprinse în hotărârile sale adoptate în privința Republicii Moldova, dar și cele adoptate în privința altor state.

Cel mai eficient mod de a repune persoana căreia i-a fost recunoscută încălcarea în situația sa inițială (*restitutio in integrum*) pentru Republica Moldova ca stat contractant și în conformitate cu prevederile legale în vigoare, este aplicarea căii de atac extraordinare, și anume, a procedurii de revizuire a cauzei la nivel național, prin care instanța își retractează propria hotărâre.

Astfel, luând în considerație forța obligatorie a hotărârii CtEDO, Colegiul penal stabilește că încheierile Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 07 iulie 2011 și 30 noiembrie 2011, în cauza penală nr. 2010028184, sunt neîntemeiate. Or, judecătorul de instrucție pripit a conchis precum că, plângerile depuse în numele petentei sunt nefondate, apreciind subiectiv circumstanțele cauzei, fără a intra în esență, făcând o motivare vagă, prin fraze de rodin general.

În aceste circumstanțe, ținând cont de hotărârea CtEDO din 09 februarie 2021, definitivă la 09 mai 2021, cererea 69829/11, în cauza Ciobanu Veronica versus Republica Moldova, și, că hotărârile atacate sunt afectate de erori de drept, care nu pot fi corectate în prezenta procedură, se impune soluția admiterii cererilor de revizuire, cu desființarea încheierilor judecătorului de instrucție al Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 07 iulie 2011 și 30 noiembrie 2011 și dispunerii rejudecării plângerilor depuse în numele petentei Ciobanu Veronica, de către Judecătoria Chișinău în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de judecată urmează să înlătore erorile de drept menționate în hotărârea CtEDO, să țină cont de circumstanțele expuse, să judece cauza în strictă conformitate cu legea și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 464¹ p. 11) subpct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Admite cererile de revizuire declarate de reprezentantul revizuentului Ciobanu Veronica, Munteanu Liliana, desființează total încheierile Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 07 iulie 2011 și 30 noiembrie 2011, în cauza penală nr. 2010028184, și dispune rejudecarea plângerilor depuse în numele petentei Ciobanu Veronica, de către Judecătoria Chișinău.

Decizia este irevocabilă și pronunțată integral la 12 mai 2022.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ion Guzun

Victor Boico